

WSPOMNIENIE

PROF. DR HAB. INŻ. BOLESŁAW KUŹNIEWSKI

Natura nihil est callidius*

Marcus Tullius Cicero (106 – 43 r. p.n.e.)

Pod koniec sierpnia br. dotarła do nas przykra wiadomość – 20 sierpnia w wieku 82 lat odszedł Pan Profesor Bolesław Kuźniewski. Niniejsze wspomnienie jest tylko zarysem i nie oddaje nawet części ogromnego dorobku, który wypracował Pan Profesor w trakcie swojej wieloletniej pracy naukowej i inżynierskiej.

Nie znałem Pana Profesora prywatnie, jednak los chciał, iż w ostatnich czterech latach nasze zainteresowania naukowe spłoty się, co zaowocowało współpracą i nowymi wynikami badań w obszarze pozyskiwania energii z fal morskich. Efektem był wspólny wynalazek pn.: „Zespół maszynowy napędzany przepływem płynu oraz sposób jego mocowania”, na który udzielono nam patentu. Do tego doszły wspólne publikacje oraz projekty, z których ostatnim jest wniosek zgłoszony zaledwie kilka dni temu w międzynarodowym programie COST o dofinansowanie projektu pn.: „A pan-European Network for Marine Renewable Energy with a focus on Wave Energy”.

Poznałem Pana Profesora w 1996 r., kiedy jako student III roku Wydziału Mechanicznego, ówczesnej Wyższej Szkoły Morskiej w Szczecinie, miałem zaszczyt uczestniczyć w prowadzonych przez Niego zajęciach laboratoryjnych z przedmiotu „podstawy konstrukcji maszyn”. Pamiętam te laboratoria do dnia dzisiejszego. Profesor, jak mało kto, z wielką pasją oraz bardzo interesująco wprowadził mnie i moich kolegów w świat prawdziwej techniki, w świat części maszyn, w tym przekładni, silników i pomp. Tak zajmując prowadził swoje zajęcia, że obecność na nich była praktycznie 100-procentowa. W naszych oczach, młodych, żądnych wiedzy studentów Profesor

■ *Professor Kuźniewski podczas III Otwartego Spotkania Kół Naukowych 04.03.2014 r.*

był praktykiem z krwi i kości, a takich ludzi pamięta się na zawsze. Dodatkowo ogromna wiedza techniczna Pana Profesora oraz pasja tworzenia wynalazków intensyfikowały nasz szacunek do Jego osoby.

Professor Kuźniewski urodził się 22 czerwca 1935 r. w Krześlicach koło Poznania. W 1951 r. rozpoczął naukę w gnieźnieńskim Państwowym Gimnazjum i Liceum im. Bolesława Chrobrego. Naukę kontynuował w Szczecinie, dokąd przeniósł się z matką i rodzeństwem. W 1953 r. ukończył Państwową Szkołę Ogólnokształcącą Stopnia Licealnego.

1 października 1953 r. rozpoczął studia na Wydziale Budowy Maszyn Szkoły Inżynierskiej w Szczecinie, która w 1955 r. została przemianowana na Politechnikę Szczecińską. Swoją pierwszą pracę podjął w tej uczelni już w 1954 r. jako student II roku Wydziału Budowy Maszyn na stanowisku zastępcy asy-

stenta w Katedrze Matematyki pod kierunkiem profesora Józefa Medera.

Tytuł zawodowy magistra inżyniera mechanika w specjalności „ogólna technologia budowy maszyn” uzyskał w 1958 r. na podstawie wykonanego projektu konstrukcyjnego – półautomatycznej obrabiarki oraz zdanego z wynikiem bardzo dobrym egzaminu dyplomowego.

Bezpośrednio po ukończeniu studiów pracował na Politechnice Szczecińskiej w Katedrze Obrabiarek Obróbki Skrawaniem i Technologii Budowy Maszyn na stanowisku asystenta, od lipca 1958 r. do sierpnia 1961 r., a następnie starszego asystenta od 1 września 1961 r. do 31 września 1966 r.

9 marca 1966 r. na podstawie Uchwały Rady Wydziału Mechanicznego Technologicznego Politechniki Warszawskiej Bolesław Kuźniewski uzyskał stopień naukowy doktora nauk technicznych, broniąc dysertacji zatytułowanej „Badanie niektórych właściwości dynamicznych napędu posuwu wzdłużnego poziomej frezarki wspornikowej”.

Od 1 października 1966 r. do 31 sierpnia 1970 r. pracował na stanowisku adiunkta w tej samej katedrze kierowanej wówczas przez profesora Wiesława Olszaka. Od 1 września 1970 r., na podstawie umowy o pomocy kadrowej zawartej między Politechniką Szczecińską a nowo powstałą Wyższą Szkołą Morską, Bolesław Kuźniewski rozpoczął pracę na stanowisku docenta mianowanego w Wyższej Szkole Morskiej w Szczecinie jako kierownik Zakładu Maszyn i Urządzeń. Otrzymał zadanie organizacji nowego Zakładu Podstaw Budowy i Eksploatacji Maszyn. Od tego czasu na zawsze był już związany ze szczecińską uczelnią morską.

W 1976 r. został kierownikiem Zakładu Podstaw Budowy i Eksploatacji

Maszyn, którą to funkcję pełnił nieprzerwanie do 1994 r. Od 1976 r. piastował też funkcję zastępcy dyrektora do spraw naukowych Instytutu Nauk Podstawowych Technicznych, a w latach 1979–1982 pełnił funkcję dyrektora tego instytutu.

Do tego czasu uzyskał już wiele patentów i kierował pracami naukowo-badawczymi ukierunkowanymi na wykorzystanie w przemyśle. Jedną z tych prac zatytułowana „Metodyka pomiarów geometrycznych błędów układu łożyskowania wałów korbowych silników okrętowych” stała się podstawą promocji doktorskiej późniejszego profesora Akademii Morskiej – mgr. inż. Krzysztofa Nozdrzykowskiego, który otrzymał stopień naukowy doktora 9 czerwca 1987 r. na Wydziale Budowy Maszyn Politechniki Szczecińskiej.

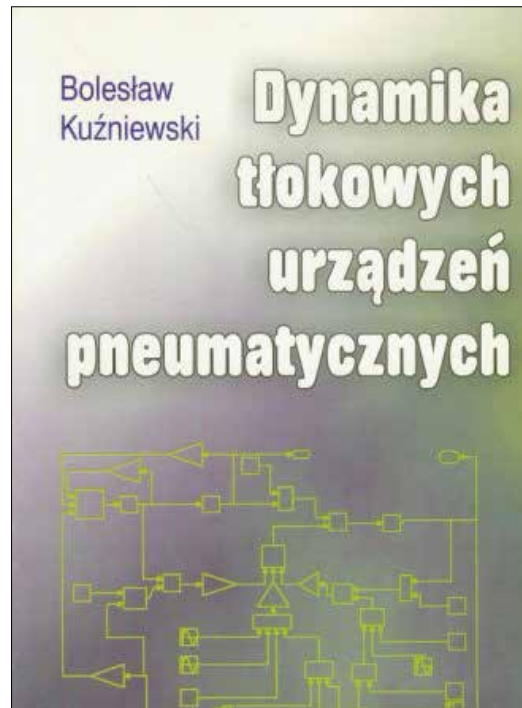
Profesor Kuźniewski uzyskał habilitację 30 stycznia 1995 r. na Wydziale Mechanicznym Politechniki Szczecińskiej na podstawie opublikowanej w 1994 r. rozprawy pt. „Dynamika i podstawy projektowania tłokowych urządzeń pneumatycznych generujących sygnały okresowe”. Dysertacja ta została wydana przez Dział Wydawnictw Wyższej Szkoły Morskiej w Szczecinie w serii wydawniczej Studia pod nr. 19 (ISSN 0860-8806).

W latach 1996–2002 Bolesław Kuźniewski ponownie pełnił funkcję kierownika Zakładu Podstaw Budowy i Eksploatacji Maszyn oraz dyrektora Instytutu Nauk Podstawowych Technicznych.

W latach 1997–2000 zaś kierował projektem badawczym finansowanym przez Komitet Badań Naukowych (GRANT 7T07B01113) zatytułowanym „Rozwój metod sterowania strumieniami masy powietrza w tłokowym urządzeniu pneumatycznym generującym okresowy sygnał siły”. Wyniki tego projektu utwierdziły Pana Profesora co do konieczności napisania monografii pt. „Dynamika tłokowych urządzeń pneumatycznych”, która została wydana przez Wydawnictwo Naukowo-Techniczne w Warszawie w 2001 r.

Bolesław Kuźniewski był recenzentem obronionej 11 stycznia 2000 r. na Wydziale Inżynierii Produkcji Politechniki Warszawskiej rozprawy habilitacyjnej dr. inż. Jerzego Iwaszko zatytułowanej „Opory przepływu po-

wietrza przez elementy pneumatyczne”. W latach 2001–2004 kierował kolejnym dużym projektem badawczym (GRANT 8 T07B 030 21) pn. „Doświadczalna weryfikacja metody i doskonalenie konstrukcji specjalnego zaworu do cyfrowego sterowania strumieniami masy powietrza w tłokowym urządzeniu pneumatycznym generującym okresowy sygnał siły”.

■ Okładka „książki profesorskiej” autorstwa Bolesława Kuźniewskiego

Profesor Kuźniewski przez dwie kadencje był Rektorem – Wyższej Szkoły Morskiej, a później Akademii Morskiej w Szczecinie w okresie 2002–2005 oraz 2005–2008. To za Jego kadencji nasza uczelnia zmieniła swoją kwalifikację, uzyskując prestiżowy status akademii nadany jej na mocy Ustawy z dn. 9 stycznia 2004 r. (Dz.U nr 29, poz. 256).

18 listopada 2002 r. Bolesław Kuźniewski otrzymał tytuł naukowy profesora nauk technicznych, odbierając nominację profesorską z rąk ówczesnego prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego.

Profesor Kuźniewski był wybitnym specjalistą w zakresie aplikacyjnego wykorzystania mechaniki płynów. Jego badania nie ograniczały się wyłącznie do pneumatyki, ale dotyczyły również hydrauliki. W latach 2008–2010 był

głównym wykonawcą projektu badawczo-rozwojowego finansowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (GRANT nr 03002804) pt. „Nowy sposób ochrony brzegów przed falami morskimi”, realizowanego w Akademii Morskiej w Szczecinie pod kierownictwem dr. inż. Zenona Grządziela, w wyniku którego powstał nowatorski sposób wygaszania fal morskich wykorzystujący energię samych fal.

Profesor Kuźniewski był autorem i współautorem ponad 70 opublikowanych prac twórczych, w tym kilkudziesięciu publikacji naukowych, 2 monografii, 2 skryptów, 15 wdrożonych prac projektowych i doświadczalno-konstrukcyjnych.

Bolesław Kuźniewski był wybitnym naukowcem, członkiem towarzystw naukowych i komisji, a przede wszystkim wynalazcą i innowatorem. Profesor Kuźniewski czerpał inspirację z natury jako źródła dla swoich wynalazków. Jedną z jego ostatnich inspiracji stanowiły skrzydła mewy będące podstawą wynalazku w postaci silnika mechanicznego napędzanego energią fal morskich. Jako twórca i współtwórca miał na swoim koncie 18 udzielonych patentów, zgłoszeń patentowych oraz wzorów użytkowych, w tym m.in. na wynalazki:

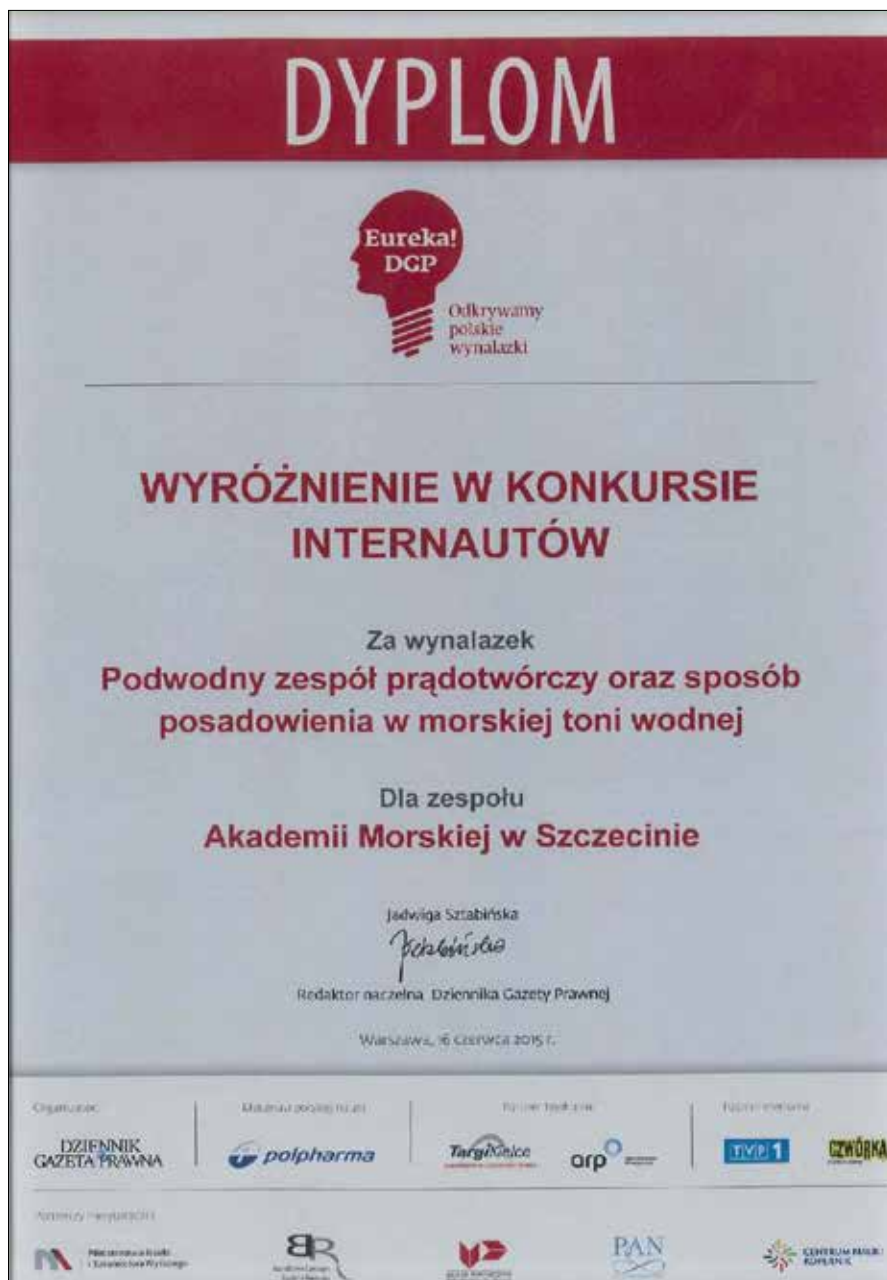
- pneumatyczny generator drgań mechanicznych (patent PL98810);
- zawór do silników spalinowych (patent PL114550);
- zawór do silników spalinowych z samoczynnym smarowaniem trzonu (patent PL114553);
- urządzenie do szlifowania wałów korbowych (patent PL115262);
- pneumatyczny generator drgań skrętnych (patent PL130104);
- urządzenie do przetwarzania energii (patent PL130112);
- filtr szczelinowy (patent PL133734);
- urządzenie do pomiarów wałów korbowych silników spalinowych (patent PL137720);
- pneumatyczny izolator drgań (patent PL138701);
- mechanizm do bezstopniowej regulacji odległości osi kół pośrednich w przekładniach (zgłoszenie patentowe P.198482);
- przyrząd do pomiaru stopnia zużycia tulei cylindrowych tłokowych

- silników spalinowych (zgłoszenie patentowe P.211245);
- urządzenie stereotaktyczne do radioterapii (zgłoszenie patentowe P.302383);
- uchwyt głowy do radioterapii (zgłoszenie patentowe P.302384);
- sposób ochrony brzegu przed falami morskimi i zespół tłumiący energię fal morskich (patent PL210447) – wynalazek ten był wielokrotnie wyróżniany na forum krajowym jako potencjalny produkt o wysokim poziomie innowacyjności;
- podwodny zespół prądotwórczy oraz sposób posadowienia podwodnego zespołu prądotwórczego w morskiej toni wodnej (patent PL223873) – 16 czerwca 2015 r. wynalazek ten uzyskał wyróżnienie internautów w konkursie „Eureka! DGP”;
- zespół maszynowy napędzany przepływem płynu oraz sposób jego mocowania (patent UP RP przyznany 21 czerwca 2017 r.).

Trzeba podkreślić, że badania Pana Profesora od zawsze były ukierunkowane na wdrożeniowość stanowiącą obecnie priorytet w gospodarce opartej na wiedzy, którą Polska buduje dopiero od kilku lat. Podczas III Otwartego Spotkania Kół Naukowych, które miało miejsce 4 marca 2014 r. w Akademii Morskiej w Szczecinie, Profesor Kuźniewski został honorowym członkiem Studenckiego Koła Naukowego Innowatora „Ordo ex Chao”.

Za osiągnięcia w działalności naukowej i dydaktycznej otrzymał wiele nagród, w tym od Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministra Gospodarki Morskiej, Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej oraz Rektora Wyższej Szkoły Morskiej w Szczecinie i Rektora Akademii Morskiej w Szczecinie. Pośród odznaczeń, którymi został uhonorowany, należy wymienić Złoty Krzyż Zasługi, Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski oraz Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski.

Był człowiekiem wysportowanym – zapalonym żeglarzem, kajakarzem i narciarzem. Miał patent sternika jachtowego. Wielokrotnie zdobywał nagrody w regatach żeglarskich oraz w zawodach narciarskich. W 1965 r. wspólnie z Jerzym Kurowskim zdobył

- Wyróżnienie wynalazku Profesora Kuźniewskiego w konkursie „Eureka! DGP”

wicemistrzostwo Polski w regatach żeglarskich na Zatoce Pomorskiej w klasie Folkboat.

Profesor Kuźniewski zmarł 20 sierpnia 2017 r. Opuścił nas człowiek o wysokiej kulturze osobistej, umiejętności współzycia z ludźmi, życzliwy, chętnie dzielący się swoją szeroką wiedzą, wspaniały dydaktyk i człowiek pracowity. Taki na zawsze pozostanie w naszej pamięci.

Żegnamy Cię nauczycielu, wynalazco i mistrzu. Profesorze, krzewione przez Ciebie i zaszczepione w nas –

Twoich uczniach – wartości pozostaną na zawsze w naszych sercach i pomogą nam kontynuować Twoją drogę w ulepszaniu świata za pomocą myśli inżynierskiej.

Na zawsze będziemy pamiętać Twoje słowa: „jestem zwykłym mechanikiem” będące jednocześnie wyrazem Twojej skromności. Łączymy się w żalu z rodziną i bliskimi.

Leszek Chybowski
zdjęcia: archiwum autora

*Nic nie jest bardziej wynalazcze niż natura.